

Grzegorz Białuński

"Studia Angerburgica" T. 1-2, 1996-1997 : [recenzja]

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 2, 295-296

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

R E C E N Z J E i O M Ó W I E N I A

„*Studia Angerburgica*”, t. 1, Węgorzewo 1996, ss. 96; t. 2, Węgorzewo 1997, ss. 88.

W Węgorzewie ukazało się nowe czasopismo pt. „*Studia Angerburgica*”. Pretekstem jego wydania stało się czterystadwudziestopięciolecie miasta, co podkreślił w przedmowie do pierwszego numeru burmistrz miasta Władysław Anchim.

Pismo ma się ukazywać nieregularnie. Wydawane jest przez Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie pod redakcją archeologa Jerzego Marka Łapo oraz dyrektora muzeum Barbary Grązewicz-Chłudzińskiej. W skład rady redakcyjnej wchodzi: Stanisław Achremczyk, Jerzy Okulicz-Kozaryn i Marian Pokropek. W „*Studiach*” przyjęto powszechnie stosowany w tego typu publikacjach podział materiałów, kolejne części noszą następujące tytuły: „Rozprawy i studia”, „Materiały i źródła”, „Miscellanea”, „Recenzje i sprawozdania”; w drugim numerze zabrakło działu „Materiały i źródła”, ale wydzielono osobne działy „Recenzje” i „Sprawozdania”. Aby ułatwić korzystanie z tego wydawnictwa, zamieszczono indeksy osób i miejscowości.

Analiza publikacji pozwala stwierdzić, że przeważa zdecydowanie tematyka historyczna, choć w zamierzeniach redakcji ma to być pismo o szerokim profilu (archeologia, etnografia, historia sztuki, socjologia itd.). Większość prac związanych jest z Węgorzewem i jego okolicami, nie wyklucza się jednak publikacji dotyczących całej Krainy Wielkich Jezior Mazurskich, a nawet szerzej — Prus Wschodnich.

Pierwszy tom w części „Rozprawy i studia” zawiera artykuł Adama Żywiczyńskiego *Sztynort — konserwatorskie studium architektoniczno-historyczne*, dotyczący najslynniejszego chyba zabytku ziemi węgorzewskiej. Stanowi fachowe omówienie stanu zachowania tego pałacu z punktu widzenia konserwatora zabytków. W następnym artykule *Pisankarstwo w województwie suwalskim* Barbara Grązewicz-Chłudzińska omówiła problem pisankarstwa w województwie suwalskim, w tym także zagadnienia, jak: nazwy pisanek, technika i narzędzia, barwniki, ornamentyka.

W drugim tomie znalazły się trzy rozprawy: Grzegorza Białuńskiego *Zróźnicowanie społeczeństwa starostwa węgorzewskiego w XVII w.*, Krzysztofa Biskupa *Fortyfikacje dziewiętnasto- i dwudziestowieczne na obszarze dawnych Prus Wschodnich* oraz Dariusza Kubinkowskiego *Adaptacje kulturowe tańca na terenie pogranicza wieloetnicznego w północno-wschodniej Polsce*. Zainteresowanie może wzbudzać zwłaszcza ten drugi artykuł. Ukazuje bowiem mało zbadany aspekt z dziejów tej krainy, mianowicie budownictwo obronne.

Omówienie grodzisk gminy Węgorzewo, pt. *Grodziska gminy Węgorzewo*, autorstwa Jerzego Marka Łapo, otwiera część „Materiały i źródła” w tomie pierwszym. Zaprezentowano grodziska w Perłach, Tarławkach i Węgielsztynie. Następnie Adam Żulpa w artykule *Park etnograficzny przy Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie* przedstawił stan i założenia perspektywiczne rozwoju parku etnograficznego przy Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie. Kończy

tę część przedruk aktu nadania Węgorzewu praw miejskich, w niezbyt udanym tłumaczeniu na język polski Moniki Sychowskiej.

W „Miscellaneous” w tomie pierwszym znalazł się tekst Bernda Braumüllera *Początki miasta nad Węgorapą*. Jest to polskie tłumaczenie artykułu napisanego na czterechsetlecie Węgorzewa, który w sposób popularny i przejrzysty przedstawia powstawanie miasta nad Węgorapą. W kolejnym materiale, pt. *Muzeum Kultury Ludowej — przeszłość i przyszłość* zaprezentowano dokonania i zamierzenia wydawcy czasopisma — Muzeum Kultury Ludowej — pióra B. Grąziejewicz-Chłudzińskiej i J. M. Łapo. Ten ostatni zamieścił jeszcze sprawozdanie z sondażowych badań wykopaliskowych przeprowadzonych na dziedzińcu zamku węgorzewskiego w 1995 r. Pozwoliły one na postawienie hipotezy, że być może na miejscu zamku istniała dawniej osada pruska.

Dział ten w drugim tomie zawiera tylko jeden tekst — Magdaleny Bartoś *Lehndorffowie — władcy „Wielkiej głuszy nad jeziorem”*, niestety niezbyt udany, bo pomijający podstawową literaturę przedmiotu.

Czasopismo kończą recenzje i sprawozdania. W pierwszym tomie znalazły się dwa materiały: recenzja przetłumaczonej na język polski *Historii Mazur* Maxa Toeppena oraz omówienie seminarium „Mazurzy. Społeczność pogranicza i jej losy”. W drugim tomie ukazały się trzy recenzje, w tym jedna polemika krytyczna (autorstwa G. Białuńskiego) odnosząca się do tłumaczenia przywileju lokacyjnego Węgorzewa opublikowanego w tomie pierwszym. W „Sprawozdaniach” zamieszczono m.in. kronikę działalności Muzeum Kultury Ludowej w 1996 r. (Zofia Rycharska) oraz przedstawiono działalność Węgorzewskiej Ekspedycji Archeologicznej w latach 1995—1997 (J. M. Łapo).

Pierwsze dwa tomy „Studiów Angerburgica” można uznać za udane. Większość zamieszczonych materiałów oraz ich przygotowanie edytorskie zapewnia dobry poziom tego pisma. Pozostaje więc tylko oczekiwać następnych tomów.

Grzegorz Białuński

Marcin Kwiatkowski, *Pisma. Edycje królewieckie 1564—1577*, opracował i wstępem poprzedził Marian Pawlak, Wydawnictwo Uczelniane WSP w Bydgoszczy, Bydgoszcz 1997, ss. 208.

Królewiec w okresie reformacji był liczącym się ośrodkiem życia religijnego i kulturalnego w Europie. Książę Albrecht, władca Prus Książęcych (1525—1568), sprowadzał do swego księstwa wśród innych fachowców także i drukarzy, w związku z czym Królewiec był miejscem ożywionej działalności wydawniczej. Jeszcze jako wielki mistrz Zakonu Krzyżackiego, w listopadzie 1523 r., udzielił Albrecht swemu sekretarzowi Krzysztofowi von Gattenhofenowi i Wolfowi Malerowi zgody na założenie papierni i tłoczni w Królewcu¹. W kilka miesięcy później ta pierwsza w Prusach oficyna wydawnicza uruchomiona została przez gdańskiego drukarza Jana Weinreicha. Książki tłoczone w oficynach królewskich wzbogacały nie tylko prywatny księgozbiór księcia Albrechta, czy też księżnicę o charakterze publicznym — Schlossbibliothek², ale i biblioteki

1 P. G. Thielen, *Die Kultur am Hofe Herzog Albrechts von Preussen*, Göttingen 1953, s. 107.

2 J. Tondel, *Biblioteka zamkowa (1529—1568) księcia Albrechta pruskiego w Królewcu*, Toruń 1992.